Bygg- och miljönämnden

Handlingsplan för förorenade områden i Årjängs kommun

Antagen 2024-03-06 av bygg- och miljönämnden, Årjängs kommun.

Författare: Fredrik Karlsson, Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Sammanfattning

I Sverige finns ett stort antal områden som är så förorenade att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Totalt har 187 potentiellt förorenade områden identifierats i Årjängs kommun.

Enligt Länsstyrelsens databas, EBH-stödet, är 48 av objekten riskklassade. Av dessa finns ett objekt i riskklass 1, 21 st. i riskklass 2, 17 st. i riskklass 3 och 9 st. i riskklass 4 (se förklaring under ”Nulägesbeskrivning” punkt 3). De 138 MIFO-objekt som inte är riskklassade är istället branschklassade enligt Naturvårdsverkets branschklasslista.

Bilvårdsanläggningar inklusive bilverkstäder, drivmedelshantering, sågverk, kemtvättar och verkstadsindustrier med lösningsmedel och avfallsdeponier är de mest förekommande branscherna inom kommunen.

Arbetet med att efterbehandla och avhjälpa förorenade områden styrs framförallt av miljöbalkens lagstadgade krav och det av riskdagen fastställda miljökvalitetsmålet Giftfri miljö.

Syftet med riktlinjerna är att ta fram en strategi för hur Bygg- och miljöenheten ska arbeta med de potentiellt förorenade områden som finns i kommunen och där kommunen har tillsynsansvaret.

I en bilaga till riktlinjerna finns en prioriteringslista. Där listats de objekt som finns i kommunen i prioriterad ordning efter risk och branschklass. Allt eftersom objekt riskklassas, undersöks och åtgärdas så uppdateras listan. Det kan även tillkomma objekt då nya områden fortfarande upptäcks.

Innehåll

1 Bakgrund och syfte 5

1.1 Vad är ett förorenat område? 5
1.2 Branschklass och riskklass 5
1.3 Lagstiftning och efterbehandlingsansvar 6

2 Nulägesbeskrivning för Årjängs kommun 7

2.1 Tillsynsarbetet 7
2.2 Arbetet med fysisk planering 8

3 Kommunens roll som verksamhetsutövare, fastighetsägare och huvudman 9

4 Identifiering och prioritering av potentiellt förorenade områden i kommunen 10

4.1 Prioriteringsgrunder 10
4.1.1 Prioriteringsgrunder i Värmlands län 11
4.1.2 Vattenskyddsområden 11
4.1.3 Områden med höga naturvärden 11
4.1.4 Vattenförekomsters status 12
4.1.5 Områden som påverkas särskilt vid klimatförändringar 12
4.1.6 Bransch eller förorening 12
4.2 Prioriteringsordning i arbetet med tillsyn över förorenade områden i Årjängs kommun 13

5 Kommunens organisation och ansvar för arbetet med förorenade områden 14

5.1 Finansiering 14
5.1.1 Statsbidrag 14
5.1.2 Statligt stöd 14
5.1.3 Efterbehandling av förorenad mark inför bostadsbyggande 15
5.1.4 Efterbehandling av statliga verksamheter 15
5.1.5 Tillsynsavgifter 15

6 Mål för arbetet med förorenade områden 16

6.1 Nationella miljömål 16
6.2 Regionala miljömål 16
6.3 Lokala mål 16

7 Strategi 18

8 Handlingsplan 19

9 Uppföljning 25

10 Ordlista 26

1 Bakgrund och syfte

I Årjängs kommun har det historiskt bedrivits industriverksamhet med påverkan på närmiljön så som exempelvis järn- och stålmanufaktur, gruvdrift, avfallsdeponering och träimpregnering.

Förorenade markområden till följd av tidigare miljöfarlig verksamhet kan utgöra en risk både för människor och för miljön och det är av största vikt att utreda vilka områden som behöver prioriteras för åtgärd för att inte dessa miljögifter ska påverka vår miljö och våra invånares hälsa negativt. Typiska ämnen i förorenade områden är dioxiner, bekämpningsmedel, oljebaserade produkter, lösningsmedel och tungmetaller. En del ämnen blir kvar i markens ytskikt medan andra lakas ut till sjöar och vattendrag.

Denna handlingsplan beskriver statusen på de förorenade områden som finns inom Årjängs kommun och hur dessa ska hanteras. Handlingsplanen syftar till att tydliggöra vilka prioriteringar som ska göras, resurser, ansvarsområden, mål för arbetet med förorenade områden samt anger strategi och tidsplan för de aktiviteter som behöver genomföras. Handlingsplanen ska ge förutsättningar för ett mer strategiskt och systematiskt arbete för att uppnå miljömålet Giftfri miljö.

Prioriteringslistan som listar inventerade objekt i kommunen både med och utan riskklassning och som prioriterar objekten utifrån risk och lokalisering ska fungera som ett komplement till handlingsplanen. Listan uppdateras allt eftersom objekt inventeras, klassas eller åtgärdas. Utöver att fungera som ett prioriteringshjälpmedel ska listan även underlätta motiveringen till varför bygg- och miljönämnden riktar förelägganden mot vissa objekt. Listan kan även användas som underlag vid diskussioner kring förvaltningsövergripande frågor.

Handlingsplanen är 4-årig och sträcker sig till 2028. Därefter ska nya riktlinjer för fortsatt arbete fastställas. Riktlinjerna ska under giltighetstiden hållas aktuella, följas upp och vid behov justeras. Övergripande ansvar för uppföljning och justering samt uppdatering av riktlinjerna åligger Bygg- och miljöenheten.

1.1 Vad är ett förorenat område?

Ett förorenat område är en plats som är så förorenad att den kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Inom ett sådant område överstiger halterna av en förorening den lokala bakgrundshalten, det vill säga halten av ett ämne som förekommer naturligt i omgivningen. Området kan utgöras av mark, vatten, sediment och/eller byggnader och anläggningar.

1.2 Branschklass och riskklass

Länsstyrelsen har identifierat misstänkt förorenade områden och placerat dem i branschklasser (branschklass 1–4). Branschklassningen är en gruppriskklassning som baseras på generella bedömningar utifrån vilken verksamhet eller bransch som funnits på platsen. Branschklass 1 innebär den största risken och branschklass 4 den minsta.

Naturvårdsverket har utarbetat en metod för prioritering av arbetet med förorenade områden: Metodik för Inventering av Förorenade Områden

(MIFO). MIFO-metodiken består av två faser: fas 1 och fas 2. Fas 1 omfattar en orienterande studie och resulterar i en riskklassning. Fas 2 inkluderar en översiktlig undersökning och en ny riskklassning.

I och med riskklassningen görs en bedömning av de risker för människors hälsa och miljön dom det förorenade området kan leda till idag och i framtiden och de områden som innebär högst risk kan prioriteras. Det finns fyra olika riskklasser:

- Riskklass 1 – mycket stor risk,
- Riskklass 2 – stor risk
- Riskklass 3 – måttlig risk och
- Riskklass 4 – liten risk.

Riskklassningen är ett första steg för att avgöra vilka områden man bör gå vidare med. Objekt med hög riskklass (1 och 2) innebär att dessa bör undersökas genom markundersökningar och provtagningar och vid behov saneras. Platser där riskerna bedöms som måttliga eller låga (riskklass 3 och 4) prioriteras normalt inte för vidare undersökningar eller åtgärder. Ändrad markanvändning kan innebära att även dessa platser ska prioriteras för undersökningar och åtgärder.

1.3 Lagstiftning och efterbehandlingsansvar

Arbetet med efterbehandling av förorenade områden styrs framförallt av miljöbalken (SFS 1998:808) och det av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålet, Giftfri miljö (Regeringens proposition 2009/10:155).

Huvudprincipen i miljöbalken är att den som har förorenat ska stå för efterbehandling av förorenade områden. Prioriterade områden bör därför utredas avseende ansvarsfrågan för att se om någon ansvarig finns för att finansiera eventuella efterbehandlingsåtgärder. Om ingen ansvarig finns kan kommuner eller andra myndigheter via länsstyrelsen ansöka om bidrag till sanering från Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen har tillsynen på förorenade områden orsakade av tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter som upphört efter 30 juni 1969 eller är i drift, om inte tillsynsansvaret överlåtits till kommunen.

På samma sätt har kommunen ansvaret för tillsynen i fråga om föroreningsskador och andra miljöskador som orsakats av en verksamhet eller åtgärd som den kommunala nämnden har tillsynsansvaret för. Kommunen har även tillsynsansvar för verksamheter som upphört före 30 juni 1969. I vissa fall kan förorenade områden ha fler än en ansvarig tillsynsmyndighet. För dessa områden får tillsynsmyndigheterna komma överens om hur tillsynsansvaret ska fördelas.

2 Nulägesbeskrivning för Årjängs kommun

Länsstyrelsen har identifierat och sammanställt information om misstänkt förorenade områden i en databas: EBH-stödet. Det finns idag 187 potentiellt förorenade områden i Årjängs kommun. 48 av dessa har genomgått en inventering av föroreningsläget och benämns därför som ”riskklassade” (RK). Övriga är enbart ”branschklassade” (BK) vilket innebär att de får en indikerad riskklassning utifrån branschen som objekten tillhör. Men efter utförd inventering kan den verkliga riskklassningen visa sig vara något annat än detta. Branschklassningen ska därför endast ses som indikerande.

Fördelningen av risk- och branschklassade objekt inom kommunen framgår av Tabell 1 nedan. Objekt i riskklass 1 och 2 innebär störst risk för förorening och kommer därmed att prioriteras högst vid den egeninitierade tillsynen.

Inom branschen drivmedelshantering finns totalt 26 objekt, åtta av dessa har hanterats i SPIMFAB-projektet, som är Sveriges största saneringsprojekt. Projektet omfattade cirka 5000 bensinstationer och pågick mellan 1997 och 2014.

De objekt i EBH-stödet med status ”inventering avslutad-ingen åtgärd” ska inte inventeras vidare, men kan komma att behöva hanteras i till exempel exploateringsprojekt.

Ett område som har erhållit en risk- eller branschklass kan aldrig få klassningen borttagen. Däremot kan riskklassningen sänkas till den lägsta efter att undersökningar och åtgärder har utförts. Man kan dock inte ens för dessa områden helt utesluta risk.

Fördelningen av de 187 potentiellt förorenade områden inom kommunen och dess riskklassning eller branschklassning framgår av tabell 1 nedan.

Tabell 1

Risk-/branschklass	1	2	3	4
Riskklassade	1	21	17	9
Branschklassade utan riskklassning	1	59	67	12

2.1 Tillsynsarbetet

Av de 48 riskklassade objekten i kommunen är 22 prioriterade objekt (riskklass 1 och 2). Av dessa 22 prioriterade objekt ligger 18 på kommunens tillsynsansvar och 4 på länsstyrelsens tillsynsansvar. I kommunen finns sedan ytterligare 26 objekt i de lägre riskklasserna, samt 139 objekt med enbart branschklass. Av dessa 139 ska 34 objekt inventeras och riskklassas. För resterande 105 branschklassade objekt har identifiering utförts utan krav på ytterligare åtgärder.

Det finns även en möjlighet att det bedrivs eller har bedrivits ytterligare verksamheter som har inneburit en föroreningsrisk och som inte finns listade i EBH-stödet. Antalet förorenade områden kan därför komma att öka i framtiden allteftersom de upptäcks.

Ärenden avseende förorenade områden kan indelas i egeninitierade respektive händelsestyrda ärendetyper. Det egeninitierade tillsynsarbetet ska styras mot de prioriterade objekten. Inom det händelsestyrda arbetet finns t.ex. granskning av detaljplaner i exploateringsärenden eller tillsynsinsatser vid grävarbeten som påverkar förorenade områden.

Antalet händelsestyrda ärenden uppgår årligen till cirka 1–3 stycken. Handläggningstiden för dessa ärenden kan variera stort, allt ifrån några veckors arbete till projekt som sträcker sig över flera år. Arbetet styrs i stor utsträckning av exploateringsbehovet i kommunen.

2.2 Arbetet med fysisk planering

Vid planläggning prövas om marken är lämplig för avsedd användning. Det är därför viktigt att få med föroreningsfrågan tidigt i planeringsprocessen.

Finns föroreningssituationen med som en planeringsförutsättning i översiktsplanen så finns också bättre möjlighet att hantera frågan tidigt. Handläggare för förorenad mark i kommunen bör lämpligen delta i översiktsplanearbetet angående markföroreningar.

Inom ramen för arbetet med nya eller ändrade detaljplaner behöver frågan om eventuella markföroreningar utredas. Om det finns misstanke om att mark, grundvatten och/eller dricksvatten kan vara förorenade görs miljötekniska markundersökningar under planprocessen och föroreningssituationen bedöms.

Innan startbesked för ny eller ändrad markanvändning tillåts inom planområdet ska området efterbehandlas om det finns ett sådant behov.

Årjängs kommun hanterar årligen cirka 2-3 detaljplaneärenden som berör förorenade områden. Av objekten med riskklass 1 och 2 finns det ett flertal som ligger i områden som kan komma att exploateras inom en överskådlig framtid.

Vid detaljplanering och prövning av förhandsbesked och bygglov bör den regionala inventeringen av potentiellt förorenade områden användas som ett kunskapsunderlag. Information finns i EBH-stödet, Länsstyrelsens databas för potentiellt förorenade områden.

Behov av riskreduktion och mätbara åtgärdsmål ska svara mot den planerade markanvändningen i detaljplaneringen. Dessa kan utgöras av generella eller platsspecifika riktvärden eller motsvarande.

Vid prövning av förhandsbesked och bygglov ska det klargöras om en förorening behöver efterbehandlas.

3 Kommunens roll som verksamhetsutövare, fastighetsägare och huvudman

Kommunens roll och ansvar kan se ut på flera olika sätt i arbetet med förorenade områden.

- Att ansvara för att driva på arbetet med undersökningar och efterbehandlingar av förorenade områden på lokal nivå.
- Att efterbehandlingsarbetet beaktas vid beslut om markanvändning och fysisk planering.
- Att vara tillsynsmyndighet samt se till att undersökningar och åtgärder påbörjas på anläggningar som inte varit tillståndspliktiga, eller där kommunen tagit över tillsynen enligt miljöbalken.
- Att inventera förorenade områden enligt MIFO vid pågående verksamheter där kommunen har tillsynen. Bygg- och miljönämnden har tillsynsansvar.
- Att inventera förorenade områden enligt MIFO på de objekt som enbart har genomgått identifiering.
- Att ta på sig huvudmannaskap för efterbehandlingsprojekt finansierade av statliga bidrag.

Lagstiftningen som främst är aktuell vid arbetet med förorenade områden är miljöbalken och plan- och bygglagen. Frågorna hanteras av flera olika avdelningar med olika kompetenser och uppdrag. De som främst berörs är Bygg- och miljöenheten, Samhällsbyggnad och Kommunstyrelsen:

Årjängs kommun har tidigare saknat en samlad strategi för hanteringen av förorenade områden. Arbetet har tidigare till stor del varit exploateringsstyrt.

4 Identifiering och prioritering av potentiellt förorenade områden i kommunen

Enligt en nationell prioritering (Naturvårdsverkets Branschklasslista 2011) ska objekt inom vissa branscher inventeras (branschklass 1–2), medan objekt i andra branscher endast ska identifieras (branschklass 4) enligt MIFO-metodiken. För objekt i branschklass 3 gäller att vissa ska identifieras och att andra även ska inventeras. I en branschkartläggning som Naturvårdsverket och Länsstyrelserna har genomfört valdes ett antal prioriterade branscher ut (Rapport 2000:17, Länsstyrelsen i Stockholms län). Kemtvätt, verkstadsindustri, drivmedelshantering och verksamheter med träimpregnering är några av de prioriterade branscherna som återfinns i kommunen.

För prioriterade branscher (branscher 1–2) följer en statusinventering (MIFO fas 1 utredning) efter identifiering enligt MIFO metodiken. Statusinventeringen resulterar i en samlad riskbedömning som sedan ligger till grund för beslut om åtgärdsförberedande undersökning och efterbehandling vid behov (MIFO fas 2 utredning). Länsstyrelsen har genomfört inventeringar av i stort sett samtliga objekt med branschklass 1 och 2 som är nedlagda eller där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Detta har genomförts med särskilda anslag från staten. Länsstyrelsen har slutfört sitt inventeringsarbete och nu ligger det på kommunernas ansvar att slutföra inventeringen. Det gäller både objekt med pågående verksamhet där kommunerna har tillsynsansvaret och objekt där verksamheten har upphört. För anläggningar där verksamheten fortfarande är i drift bör inventeringsarbetet drivas inom den ordinarie tillsynen. Motivet för detta är att Naturvårdsverkets bidragsanslag inte får användas för utredningar av objekt för vilka det enligt Naturvårdsverkets eller Länsstyrelsens bedömning kan utkrävas ansvar enligt miljöbalken eller annan lagstiftning.

I EBH-stödet listas 187 potentiellt förorenade områden i Årjängs kommun. En riskbedömning och prioritering av dessa objekt har gjorts inom respektive riskklass. Riskbedömningen har baserats på vilka skyddsobjekt som riskerar att påverkas av området. Skyddsobjekten har fått olika riskpoäng beroende på skyddsvärde. Ju högre poäng, desto högre skyddsvärde. Riskpoängen räknas sedan samman till en summa. Ju högre summa, desto mer prioriterat objekt. Sammanställningen av de 187 objekten finns i en bilaga (prioriteringslista) till dessa riktlinjer.

4.1 Prioriteringsgrunder

Prioritering kan göras utifrån högst riskklassning (riskklass 1 och 2), vilket innebär störst risker utifrån den förorening som finns. Prioritering kan även göras utifrån vilka skyddsobjekt som riskerar att påverkas av det förorenade området. I Naturvårdsverkets handläggarstöd för arbete med förorenade områden beaktas fyra olika typer av skyddsobjekt;

- människor som vistas på området,
- markmiljön på området,
- grundvatten,
- ytvatten.

Vid beräkning av hälsorisker tas hänsyn till exponering orsakad av direktkontakt med den förorenade jorden, såväl som indirekta effekter som

kan uppstå på grund av spridning av föroreningar till luft, grundvatten och växter.

Områden där det finns skolor och förskolor kan till exempel prioriteras för att barn vistas där. Antalet personer som riskerar att påverkas av en förorening beaktas inte i MIFO-metodiken. Däremot kan kommunen vilja prioritera områden där många personer riskerar att påverkas.

4.1.1 Prioriteringsgrunder i Värmlands län

Arbetet med undersökningar, utredningar och åtgärder inriktas på de mest prioriterade förorenade områdena i länet, oberoende av om det finns någon ansvarig verksamhetsutövare/fastighetsägare eller inte. Prioriterade områden i Värmlands län är förorenade områden som enligt MIFO tillhör riskklasserna 1 och 2.

Andra prioriteringsgrunder som Länsstyrelsen Värmland bedömer som relevanta är följande:

- områden med påverkan på vattenförekomster som inte uppfyller miljökvalitetsnormerna
- områden som brådskar ur ansvarssynpunkt (till exempel vid risk för nedläggning eller konkurs)
- områden i anslutning till bostäder/skolor eller som påverkar dricksvattentäkter
- områden som har förhöjd risk för att drabbas av följdverkningar av ett förändrat klimat (till exempel översvämning)

4.1.2 Vattenskyddsområden

Ett vattenskyddsområde är ett geografiskt område som inrättats för att skydda ett pågående eller planerat dricksvattenuttag för flera människor. Skyddsområdet kan vara fastställt av Länsstyrelsen eller kommunen. Det finns ofta föreskrifter med bestämmelser för att minska risken för förorening av vattnet, t.ex. restriktioner för uppläggning av förorenade massor. Att vidta åtgärder i ett förorenat område inom skyddsområde för vattentäkt kräver noggrann utredning och stor försiktighet för att inte föroreningar ska spridas. Även för enskilda vattentäkter (dricksvattenbrunnar) kan en förorening i intilliggande mark få stora konsekvenser. Enligt MIFO-metodiken utgör miljöns skyddsvärde en av de fyra parametrar som ligger till grund för riskklassningen. Vattenskyddsområden ska därmed beaktas och kan påverka ett förorenat områdes riskklass.

4.1.3 Områden med höga naturvärden

I kommunen finns olika områden som är särskilt viktiga att skydda från naturvårdssynpunkt. Dessa ekologiskt känsliga områden bör inte utsättas för läckage av föroreningar och kan behöva prioriteras för åtgärder. I dokumenten ”Kommunalt naturvårdsprogram för Årjängs kommun” och ”Värdefulla naturområden del 1 och del 2” finns värdefulla naturområden utpekade. Förutom utpekade områden kan det även finnas andra områden som kan hysa arter som är skyddade enligt Artskyddsförordningen. Skyddsvärda naturområden ska ha beaktats på en övergripande nivå i riskklassningen.

4.1.4 Vattenförekomsters status

EU:s vattendirektiv har tagits fram av EU för att skapa en likadan förvaltning av medlemsländernas vatten. Genom ramdirektivet för vatten åläggs medlemsländerna att genomföra nödvändiga åtgärder för att förebygga försämring av yt- och grundvattenstatusen i vattenförekomster. I Sverige gäller miljökvalitetsnorm som en kombination av en eftersträvansvärd vattenstatus och en tidsgräns. Lokaliseringen av industriella verksamheter har historiskt sett ofta skett i anslutning till vattendrag dels för att få tillgång till vatten men även för att kunna bli av med spillvatten från verksamheten. Därmed finns potentiellt förorenade områden ofta i anslutning till vattendrag. Förorenade områden kan påverka vattenförekomster negativt genom att föroreningar lakas ur och sprids till vattenförekomster som riskerar att inte uppnå, eller som inte uppnår god kemisk eller ekologisk status. Om kommunen har kunskap om vilka föroreningar som kan påverka vattenförekomster negativt och vilka ämnen som vattenförekomsten har särskilt problem med, kan underlaget användas vid prioritering av i vilken ordning förorenade områden bör åtgärdas.

4.1.5 Områden som påverkas särskilt vid klimatförändringar

Förändringar i klimatet såsom ökad eller minskad nederbörd, ökade havsnivåer och högre medeltemperaturer kan påverka markens och vattnets egenskaper. Både ökad och minskad nederbörd kan leda till att föroreningar som idag ligger bundna i marken, eller där det idag endast pågår en begränsad utlakning, blir mer rörliga. I förorenade mark- och vattenområden kan förändrade flöden och grundvattennivåer innebära att rörligheten hos föroreningarna ökar. Högre grundvattennivåer och mer fluktuerande grundvattennivåer innebär att de flesta ämnen i större utsträckning följer med vattnets flöde. Även områden där nederbördsmängderna förväntas minska och grundvattennivåer och flöden blir lägre kan påverkas genom förändringar i markens kemiska egenskaper. Högre medeltemperaturer tenderar också att öka föroreningars rörlighet, bland annat genom att perioderna med tjäle i marken minskar. Högre vattenflöden kan också innebära att industriområden och förorenade områden översvämmas och att ämnen från marken sprids till vattnet.

4.1.6 Bransch eller förorening

Ett praktiskt sätt att prioritera är utifrån bransch eller verksamheter som använt vissa kemikalier. Det kan t.ex. vara en bransch som varit eller är vanligt förekommande i kommunen, som har hög branschklass alternativt som man har eller vill/behöver skaffa sig kompetens inom. Man kan också fokusera på en förorening som orsakat mycket problem, men som kan finnas inom flera branscher såsom trikloretylen eller andra klorerande ämnen. Fördelar med att jobba utifrån en bransch/förorening kan vara att det blir mindre inläsning och inte känns lika splittrat. Erfarenheter kan användas mellan olika objekt och informationsmaterial och möten kan samordnas.

4.2 Prioriteringsordning i arbetet med tillsyn över förorenade områden i Årjängs kommun

Tillsyn och handläggning av ärenden sker i följande prioriteringsordning:

1. Händelsestyrda inkommande ärenden.
2. Områden där människor eller andra skyddsobjekt riskerar att påverkas.
3. Objekt i riskklass 1 och riskklass 2 och motsvarande.
4. Objekt inom skyddsområde för vattentäkt.
5. Nedlagda deponier där kommunen är verksamhetsutövare.
6. Objekt inom ett riskområde för översvämning eller skred.
7. Inventering av ej riskklassade områden.

5 Kommunens organisation och ansvar för arbetet med förorenade områden

I Årjängs kommun är arbetet med förorenade områden organiserat på följande sätt:

- Arbetet med de förorenade områdena sker i samarbete mellan berörda enheter. Övergripande samordningsansvar ligger på Bygg- och miljöenheten.
- Bygg- och miljönämnden har ansvar för tillsynen.
- Kommunstyrelsen har ansvar för bidragsansökningar till Länsstyrelsen, och ansökningarna bereds av Samhällsbyggnad.
- Samhällsbyggnad har ansvar för hantering av förorenade områden inom fysisk planering.
- Kommunstyrelsen har ansvar för förorenade områden som kommunen har orsakat eller som kommunen äger, Samhällsbyggnad sköter hanteringen av dessa.

5.1 Finansiering

Bestämmelser om efterbehandling och ansvar för att bekosta undersökning och efterbehandling av förorenade områden regleras i miljöbalken. Huvudprincipen är att den som har förorenat ska betala. I vissa fall kan även fastighetsägare bli ansvariga.

För de objekt där det inte finns någon ansvarig verksamhetsutövare och där ingen nuvarande fastighetsägare kan antas vara ansvarig, finns Naturvårdsverkets anslag för efterbehandling av förorenade områden. Den statliga finansieringen ska gå till de åtgärdsobjekt som ger mest hälso- och miljönytta. Naturvårdsverket arbetar utefter en nationell plan för avhjälpande av föroreningsskador. Fördelningen är också styrd av behoven på lokal och regional nivå. Möjligheten till fördelning av statlig finansiering är också beroende av regeringens varierande anslag till området.

5.1.1 Statsbidrag

Vid statsbidrag gör kommunen eller annan huvudman först en lokal prioritering av vilka objekt som är mest angelägna att utreda, undersöka eller åtgärda och ansöker om statsbidrag hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen gör sen en regional prioritering av vilka objekt som kan gå vidare till ansökan hos Naturvårdsverket.

Statsbidrag kan sökas för åtgärder av förorenade områden, utredningar och tillsynsprojekt. Bidrag kan också sökas för att anlita fastighetsvärderare och för huvudmannens kostnader för att ta fram en ansökan om statsbidrag eller statligt stöd samt till åtgärder som behövs för att bevara eller återställa natur- eller kulturmiljövärden med anledning av en åtgärd.

5.1.2 Statligt stöd

Vid statligt stöd ansöker huvudmannen tillsammans med de fastighetsägare som äger förorenade fastigheter som berörs av åtgärden om statligt stöd hos länsstyrelsen som därefter söker om medel till statligt stöd hos Naturvårdsverket.

Statligt stöd kan endast sökas för åtgärder efter att miljötekniska undersökningar är genomförda.

5.1.3 Efterbehandling av förorenad mark inför bostadsbyggande

Det finns möjlighet till finansiering av åtgärdsbehov för flerbostadshus via staten, bidraget söks hos Naturvårdsverket. Några av kriterierna för att ansökan ska bifallas är att området för planerad bebyggelse har befolkningstillväxt och bostadsbrist, området ska tillhöra riskklass 1-3 och det ska finnas en färdig huvudstudie m.m. Inga av dessa kriterier uppfylls för något av de förorenade områdena i Årjängs kommun. Det är därför inte någon aktuell möjlighet till finansiering i dagsläget.

5.1.4 Efterbehandling av statliga verksamheter

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har ett uppdrag att undersöka åtgärdsbehoven på de fastigheter där statliga verksamheter kan ha orsakat skador på mark och vatten etc.

5.1.5 Tillsynsavgifter

Utredningar av efterbehandlingsbehov bör normalt inte ingå i den årliga tillsynsavgiften för verksamheter med regelbunden tillsyn. I den fasta tillsynstiden bör normalt inte ingå handläggning som orsakas av brister, oförutsedda händelser i verksamheten eller särskilt krävande handläggning som uppstår när föroreningar i mark eller byggnader behöver utredas och eventuellt åtgärdas. Tillsynen ska därför baseras på timavgift.

6 Mål för arbetet med förorenade områden

Bygg- och miljönämndens arbete med förorenade områden utgår ifrån de nationellt och regionalt uppsatta miljömålen.

6.1 Nationella miljömål

Det övergripande målet för miljöarbetet i Sverige är att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, som ett riktmärke finns 16 nationella miljökvalitetsmål fastställda av riksdagen. Arbetet med förorenade områden berör flera av dessa mål, t ex Giftfri miljö, God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag och Grundvatten av god kvalitet.

Miljökvalitetsmålet Giftfri miljö innebär att:

"Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället, ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna."

För att uppnå de nationella miljömålen har de brutits ner till mål på olika nivåer, exempelvis precisering av miljökvalitetsmålet, etappmål, tillsynsmål och regionala mål etc. Följande precisering rör förorenade områden:

"Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön."

Ett nationellt mål är att alla förorenade områden med mycket stor risk eller stor risk för människors hälsa eller miljön ska vara åtgärdade till år 2050.

6.2 Regionala miljömål

Länsstyrelsen Värmland har tagit fram ett åtgärdsprogram för miljömålen i Värmland. Programmet sträcker sig 2021-2025 och syftar till att formulera en målbild för varje fokusområde, samt för att lyfta vilka åtgärdsområden som ska prioriteras under programperioden. Förorenad mark omtalas inom två fokusområden: Hållbart vatten och Hälsa och livsstil. De åtgärdsområden det handlar om är: Giftfri vardag och Kommunal vattenplanering.

Länsstyrelsen Värmland har antagit regionala mål gällande giftfri miljö och förorenade områden. Målet är att förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön.

- År 2050 ska alla objekt i riskklass 1 och 2 vara åtgärdade.

6.3 Lokala mål

Årjängs kommuns övergripande mål inom arbetet med förorenade områden är:

- Kommunen ska bidra till att minska spridningen av föroreningar från förorenade områden.
- Förorenade mark- och vattenområden ska identifieras, undersökas och vid behov efterbehandlas eller på annat sätt skyddas så att spridning av föroreningar inte sker.

- Kommunen ska arbeta för att öka andelen privatfinansierade undersökningar och åtgärder.
- Kommunen ska vara aktiv när det gäller att ansöka om bidragsmedel och agera huvudman för utredningar och åtgärder.

De övergripande målen har konkretiserats i ett antal förslag på lokala mätbara mål:

1. Till år 2050 har alla områden med mycket stor risk eller stor risk för människors hälsa eller miljön blivit åtgärdade (riskklass 1 och 2).
2. Till år 2030 är det område med riskklass 1 (1 st) och minst 3 områden med riskklass 2 åtgärdade.
3. De identifierade förorenade områden i Årjängs kommun som bedöms innebära akuta risker vid direktexponering eller som idag eller inom en nära framtid hotar betydelsefulla vattentäkter eller naturområden är utredda och vid behov åtgärdade år 2030.
4. Utredningsarbetet har påbörjats på två av de prioriterade områdena i Årjängs kommun år 2024 (se bifogad prioriteringslista över prioriterade områden).
5. Senast år 2040 ska nedlagda deponier, 12 st, där kommunen är verksamhetsutövare vara utredda och åtgärdade.

   Delmål 1: År 2030 ska hälften, 6 st., vara färdigutredda och åtgärdade.
6. Tillgängliggöra information och fördela ansvaret för arbetet med förorenade områden, dela erfarenheter och samordna arbetet.

   Delmål 1: Information om förorenade och misstänkt förorenade områdens lokalisering inom kommunen finns överskådligt och lättillgängligt.

   Delmål 2: Arbetet med förorenad mark är fördelat mellan Bygg- och miljöenheten, samhällsbyggnad och kommunstyrelsen.

7 Strategi

För att kunna uppnå lokala mål och för att arbeta aktivt mot att nå miljömålet Giftfri Miljö kommer Årjängs kommun att arbeta enligt följande strategi:

- Bygg- och miljöenheten ska öka andelen egeninitierad tillsyn jämfört med nuläget.
- Kommunens berörda förvaltningar ska upprätthålla kompetens och/eller rekrytera för att ha kompetens inom förorenade områden.
- Kommunen ska öka kunskapen om föroreningssituationen för objekt i riskklass 1 och 2 genom att inventering och översiktliga undersökningar genomförs för dessa objekt.
- Inom kommunens ska kunskapsspridning och delning av information om förorenade områden ske mellan och inom förvaltningar.
- Kommunens ska genom tillsynen och den fysiska planeringen minimera effekter av översvämningar eller skred som berör prioriterade förorenade områden.
- Kommunen ska prioritera arbetet med nedlagda deponier där kommunen är verksamhetsutövare.

8 Handlingsplan

För att kunna nå det slutliga målet med arbetet med förorenade områden till 2050 bedöms följande ärendetyper/aktiviteter behöver genomföras. Handlingsplanen är gemensam för hela kommunens arbete och omfattar såväl tillsyn som annat arbete med förorenade områden. Tillsynsinsatser specificeras närmare i behovsutredning för tillsyn och tillsynsplan enligt Miljöbalken.

Mål: De identifierade förorenade områden i Årjängs kommun som bedöms innebära akuta risker vid direktexponering eller som idag eller inom en nära framtid hotar betydelsefulla vattentäkter eller naturområden är utredda och vid behov åtgärdade år 2030.

Töcksfors Sågverk

Det finns ett identifierat förorenat område i Årjängs kommun som bedöms innebära akuta risker eftersom Årjängs kommun planerar att inrätta en vattentäkt i området. Området är f.d. Töcksfors Sågverk/Högboda Industrier på fastigheterna TÖCKSMARKS-BÖN 1:157, TÖCKSMARKS-BÖN 1:401, TÖCKSMARKS-BÖN 1:404, TÖCKSMARKS-BÖN 1:380 och TÖCKSMARKS-BÖN 1:395..

Information om objektet

Flera verksamheter har bedrivits på fastigheten, men den mest förorenande är det tidigare sågverket med doppning.

En förstudie med översiktlig provtagning genomfördes under 2011 av KEMAKTA. I samband med undersökningen hittades mycket höga halter av klorfenoler i jord och grundvatten framför allt inom doppningsområdet. Här hittades även dioxin i höga halter. Metaller har också analyserats inom området, men bedöms förekomma i halter som ligger i nivå med bakgrundshalter i Töcksfors.
Spridningsförutsättningarna i mark och grundvatten och till ytvatten bedöms som stora till mycket stora. Dels på grund av genomsläppliga jordarter, men även på grund av tidigare direktavlopp till Foxen. De uppmätta klorfenolerna i prov från en bergborrad brunn visar också att föroreningarna (sannolikt från doppningsverksamheten) redan spridit sig till grundvattenmagasinet. I lakvattnet från tippen har man också uppmätt klorfenoler.

Skyddsvärdena är stora och det råder stor känslighet kring byggnationer och anläggningar, mark, ytvatten och sediment eftersom yrkesverksamma vistas i området och barn kan exponeras i mindre omfattning. Dioxiner återfinns ofta i ytnära skikt vilket innebär risk för exponering. I de delar av området som inte är asfalterade finns också en viss risk för exponering av dioxiner och metaller via damning. Känsligheten för grundvatten bedöms som måttlig eftersom detta inte används som dricksvatten. Skyddsvärdet för mark och grundvatten samt ytvatten och sediment bedöms som mycket stort.

Utifrån resultatet från undersökningarna, gjorda bedömningar och försiktighetsprincipen bedöms objektet tillhöra riskklass 1.

Ansvar

Det finns fastighetsägaransvar för delar av området. Fastighetsgränserna går rakt igenom det mest förorenade delområdet vilket gör det svårt att dela upp en huvudstudie i olika delar.

Det är bara den fastighet utan ansvar som kan få bidrag för vidare undersökningar, detta gäller kommunens fastighet TÖCKSMARKS-BÖN 1:157. Övriga fastighetsägare måste föreläggas att undersöka sina fastigheter.

Aktivitet: Bygg- och miljöenheten undersöker dels hur hela området ska undersökas vidare och dels möjligheten att söka bidrag för en provtagningsplan för hela området. Om bidrag beviljas för detta kan provtagningsplanen sen ligga till grund för förelägganden till respektive fastighetsägare att provta enligt planen.

Resurser: Inom den ordinarie verksamheten.

Tidsplan: Den övergripande planen för hur hela området ska undersökas vidare ska vara klar andra kvartalet 2024. Ansökan om bidrag för en provtagningsplan ska göras 2024.

Ansvarig: Bygg- och miljöenheten är ansvarig för tillsynsmyndighetens arbete och för kontakt med Länsstyrelsen.

Mål: Utredningsarbetet har påbörjats på två av de prioriterade områdena i Årjängs kommun år 2024 (se bifogad prioriteringslista över prioriterade områden).

De prioriterade områden som Bygg- och miljöenheten avser att börja med är Båstnäs bilskrot och Hånsfors bruk.

Båstnäs bilskrot

Ärendet kring Båstnäs bilskrot har pågått länge men föroreningssituationen är fortfarande inte klarlagd. Det är en stor mängd bilar som fortsatt står uppställda på fastigheterna och objektet har fått riskklass 2. Fastigheter som omfattas är: BÅSTNÄS 1:24; BÅSTNÄS 1:61; BÅSTNÄS 1:69; BÅSTNÄS 1:70; BÅSTNÄS 1:71; BÅSTNÄS S:3.

Information om objektet
Enligt de insamlade uppgifterna ska skrothanteringen ha startat 1956, med skrotningsverkstad, skrotupplag, lagerlokal och pressplats på östra sidan av allmänna vägen Töcksfors-Båstnäs (på nuvarande fastigheten Båstnäs 1:71). Beslut för verksamheten finns från 1976-04-06 och vid senare besiktningar på platsen har det konstaterats att verksamheten utövas utanför föreskrivna områden och att någon skrotning och bortforsling av fordon inte förekommer. Genom åren har bilskrotens upplagsytor kommit att ”svälla ut” på angränsande fastigheter och under någon period även längs vägen söderut. Demontering av bilar har skett där bilarna stått uppställda. Antalet uppställda fordon har vid något tillfälle uppskattats till uppåt 1500 och en stor andel av dessa finns än idag kvar på platsen. Bilskroten har varit i drift på den aktuella platsen åtminstone in på 1980-talet.

Spillolja, bensin och diesel har hanterats på platsen, vilket hör till föroreningar med hög farlighet. Föroreningsnivån är okänd, men har utifrån verksamhetens omfattning och verksamhetsperiod bedömts kunna vara stor i mark och måttlig till stor i grundvatten (svårbedömt). Jordarten på platsen är lera-finmo och utifrån detta har spridningsförutsättningarna i mark och grundvatten bedömts kunna vara små till måttliga. Närheten till dike gör att spridningsförutsättningarna till ytvatten bedöms vara måttliga till stora (svårbedömt).

Skrotverksamheten har till vissa delar (upplag) legat inne på en bostadsfastighet och därför bedöms känsligheten för mark vara mycket stor. Känsligheten för grundvatten bedöms däremot vara måttlig (inga kända dricksvattenbrunnar i närheten). Skyddsvärdet på platsen bedöms vara måttligt.
I den samlade riskbedömningen har objektet placerats i riskklass 2. De främsta motiven till denna riskklassning har varit att bilskroten har haft en lång verksamhetsperiod och verksamhetens omfattning har varit stor. Ett stort område har använts för upplag av skrotbilar och demontering av bilar har skett på upplagsplatsen, vilket gör att föroreningar kan förekomma utspritt över området. Känsligheten för mark har även bedömts vara mycket stor.

Ansvar

Det finns inget fastighetsägaransvar. Nuvarande fastighetsägare har fått fastigheterna/verksamheten i arv och är därför inte ansvariga för provtagningar och ev. saneringar. Det kan gå att söka statliga bidrag via Lst för att genomföra en förstudie (inledande provtagningar) för att få veta om det är förorenat. Det är inte Bygg- och miljöenheten som ska sköta detta. Kommunstyrelsen har ansvar för bidragsansökningar till Länsstyrelsen, och ansökningarna bereds av Samhällsbyggnad.

Aktivitet

Ett föreläggande finns där nuvarande fastighetägare ombeds att städa bort det som utgör farligt avfall. För att kunna gå vidare med bidragsansökningar för undersökningar måste detta ”förvaringsfallet” vara klart, alltså att det farliga avfallet är uppstädat och att föreläggandet är uppfyllt. Arbetet med detta kommer att fortsätta 2024. När detta gjorts kan Bygg- och miljöenheten undersöka möjligheten att söka bidrag för en förstudie, där alltså kommunstyrelsen behöver stå som huvudman.

Resurser: Inom den ordinarie verksamheten.

Tidsplan: Föreläggandet ska uppfyllas under 2024. Ansökan om bidrag för en förstudie ska, om möjligt, göras senast 2025.

Ansvarig: Bygg- och miljöenheten är ansvarig för tillsynsmyndighetens arbete och för kontakt med Länsstyrelsen. Kommunstyrelsen har ansvar för bidragsansökningar till Länsstyrelsen, och ansökningarna bereds av Samhällsbyggnad

Hånsfors bruk

Många olika verksamheter har funnits på platsen. Massa och pappersindustri, bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier, skrothantering och skrothandel och verkstadsindustri. Fastighet som omfattas är Hånsfors 1:1.

Information om objektet
Verksamhet har pågått på platsen i mer är 100 år. Verksamheterna har dock varit små. Risk finns för föroreningar både från pappersbruket och bilskroten. Okänt ifall pappersbruket använt organiska Hg-föreningar till slembekämpning. Efter ca 1935 har organiska Hg-föreningar använts inom branschen (massa-pappersindustri), så risken finns att det kan ha använts i Hånsfors. Objektet bedöms vara riskklass 2 eller 3. Av försiktighetsskäl sättes riskklass 2. Det känns som om riskklassningsdiagramet inte ger en helt rättvis bild av risken.

Under hösten 2023 kontaktades Bygg- och miljöenheten av länsstyrelsen angående objektet. Under sommarens stora regn översvämmades delar av fastigheten och en fastighetsägare nedströms var orolig att eventuella föroreningar skulle kunna sköljas med nedströms. Det kan finnas ansvar att utkräva från nuvarande fastighetsägare, men detta är ej utrett. Objektet bedöms som prioriterat att utreda medan det finns en verksamhetsutövare som ägare.

Ansvar

Ansvar ej utrett

Aktivitet

Under 2024 ska Bygg- och miljöenheten göra en ansvarsutredning. För de eventuella delar där det finns en ansvarig ska åtgärder utkrävas. För de eventuella delar där det inte finns någon ansvarig kan, om möjligt, bidrag sökas för provtagning och sanering.

Resurser: Inom den ordinarie verksamheten.

Tidsplan: Ansvarsutredning 2024

Ansvarig: Bygg- och miljöenheten är ansvarig för tillsynsmyndighetens arbete och för kontakt med Länsstyrelsen. Kommunstyrelsen har ansvar för bidragsansökningar till Länsstyrelsen, och ansökningarna bereds av Samhällsbyggnad

Mål: År 2040 ska alla identifierade avfallsdeponier vara färdigutredda och åtgärdade.

Delmål 1: År 2030 ska hälften, 6 st. vara färdigutredda och åtgärdade.

Deponier, även kallad avfallsupplag, är en särskild grupp av förorenade områden vilka dessutom ses som pågående miljöfarlig verksamhet. I de fall deponier finns inlagda i EBH-stödet är de inte riskklassade enligt MIFO-metoden. Deponier behöver riskklassas och ansvarsfrågan ska utredas för de deponier som kräver åtgärder. Kommunen är dock ansvarig för riskklassning av nedlagda deponier. På deponier där ansvaret ligger på annan aktör kan frågan drivas via tillsyn enligt miljöbalken.

12 st. nedlagda avfallsdeponier är identifierade i EBH-stödet, men inventering har inte påbörjats:

- Trantjärnstippen – Hushållsavfall, bygg- och rivningsavfall, industriavfall. År 2011 gjordes en översiktlig inventering då Fortum planerade att dra kabel igenom området.
- Stommen (gamla soptippen Töcksfors) – Hushållsavfall, industriavfall, mellanlagring och sorteringsstation för avfall
- Sandaholm – Hushållsavfall och industriavfall, kommunalt avloppsreningsverk
- Guttarebolsmossen, Sillerud
- Svensbyn, Sillerud - Hushållsavfall
- Åsebyn, Tenvik- Hushållsavfall
- Dynamithuset, Årjäng - Avloppsslam
- Källsbyn, Lennartsfors
- Smolmark - Hushållsavfall
- Rommenäs, Östervallskog - Hushållsavfall
- Norane - Hushållsavfall
- Källtegen - Hushållsavfall

Aktivitet: Genomföra en inventering av deponierna. Ställa krav på åtgärder vid behov.

Resurser: Inom befintlig verksamhet.

Tidsplan: Inventering ska vara genomförd senast 2027. Objekten ska vara åtgärdade senast 2030.

Ansvarig: Bygg- och miljöenheten är ansvarig för att initiera tillsynen och inventeringen. Samhällsbyggnadsavdelningen deltar i egenskap av renhållningsansvarig/ansvarig som verksamhetsutövare.

Åtgärder bekostas troligtvis av Kommunstyrelsen efter att ansvar utretts.

Mål: Tillgängliggöra information och fördela ansvaret för arbetet, dela erfarenheter och samordna arbetet.

Delmål 1: Information om var förorenade och misstänkt förorenade områden ligger finns överskådligt och lättillgängligt.

Aktivitet: Skapa ett kartskikt i Geosecma med alla objekt som finns i Årjängs kommun i EBH-databasen. Kartskiktet ska vara tillgängligt för alla inom Samhällsbyggnadsavdelningen.

Resurser: Inom den ordinarie verksamheten.

Tidsplan: Ska vara inlagt i Geosecma under 2024

Ansvarig: GIS-ingenjör Samhällsbyggnad är ansvarig för att kartskiktet läggs in i Geosecma. Bygg- och miljöenheten är ansvarig för kontakt och samarbete med GIS-ingenjör.

Delmål 2: Arbetet med förorenad mark är fördelat mellan bygg- och miljöenheten, samhällsbyggnad och kommunstyrelsen.

Aktivitet: Bilda en grupp som ska driva frågor om förorenade områden, dela erfarenheter och kunskap, fördela ansvaret och samordna insatser.

Resurser: Inom den ordinarie verksamheten.

Tidsplan: Gruppen ska bildas under 2024.

Ansvarig: Bygg- och miljöenheten är ansvarig för att sammankalla gruppen och samordna arbetet.

9 Uppföljning

Handlingsplanen ska årligen följas upp och utvärderas. Uppföljningen bör göras i samband med att resten av tillsynsverksamheten planeras. Om nya problemområden uppkommit ska de läggas till i planen. Aktiviteter som är avslutade eller som inte längre är aktuella ska tydligt markeras. Åtgärder som inte gjorts inom tidsplanen ska få en ny tidsplan.

10 Ordlista

Branschklass	Branschklass baseras på hur förorenat ett genomsnittligt objekt i just den branschen är och de riskerna som oftast är förknippade med just den specifika branschen. Branschklassen är bestämd nationellt och utgår från Naturvårdsverkets s.k. branschklasslista. Branschklasserna är uppdelade från 1 till 4, där 1 innebär högst prioritering och 4 lägst prioritering. Utgångspunkten för bedömningen är Naturvårdsverkets MIFO-metodik.
EBH	EBH är förkortning för efterbehandling
EBH-stödet	EBH-stödet är Länsstyrelsens databas över potentiellt eller konstaterade förorenade områden
Förorenade områden	Ett förorenat område är en plats som är så förorenad att den kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.
Identifiering	Alla områden som misstänks vara förorenade av nedlagda eller pågående industriella verksamheter ska identifieras. De ska kartläggas med hjälp av det förorenade områdets geografiska koordinater och fastighetsbeteckning. Områdena får en översiktlig klassning utifrån vilken bransch som verksamheten tillhörde/tillhör, en så kallad branschklass.
Inventering	Inventeringen består av att en djupare insamling av information om vad som funnits på området, vilken typ av industri, vilka kemikalier de använt i processen, om det finns deponier. Områdena riskklassas sedan utifrån en bedömning av vilken risk som finns för människors hälsa och miljön. Resultatet från inventeringen ligger till grund för det fortsatta arbetet med vilka områden som ska prioriteras först för markundersökning och eventuellt åtgärd.
MIFO	MIFO (Metodik för Inventering av Förorenade Områden) är en arbetsmetod som Naturvårdsverket har tagit fram för att göra bedömningar och riskklassa de misstänkt förorenade områdena
Riskklass	Riskklass är ett prioriteringsverktyg för Länsstyrelsen. Det grundar sig på en samlad riskbedömning av riskerna som finns för människors hälsa och miljö. Det finns fyra olika riskklasser.

	Klass 1: Mycket stor risk för människors hälsa och miljön Klass 2: Stor risk Klass 3: Måttlig risk Klass 4: Liten risk Klass 1 och 2 är de som Länsstyrelsen prioriterar att arbeta med först. I de fall då underlagsinformationen för ett objekt är för knapphändigt för att genomföra en riskklassning branschklassas (klassning beroende på verksamhet) endast objektet. Branschklassning görs i ett första skede och det är inte säkert att ett område är förorenat även om det har en av dessa klassningar. Många områden kan få en förändrad riskklass efter undersökning.